

POSUDEK ŠKOLITELE NA BAKALÁŘSKOU PRÁCI IVANA GODUNOVA „POROVNÁNÍ METOD KONSTRUKCE OFICIÁLNÍCH ÚMRTNOSTNÍCH TABULEK VE VYBRANÝCH ZEMÍCH“

Bakalářská práce Ivana Godunova „Porovnání metod konstrukce oficiálních úmrtnostních tabulek ve vybraných zemích“ má celkový rozsah 53 stran. Textová část práce má standardní strukturu a je rozdělena do pěti základních kapitol včetně úvodu a závěru. Doplnují ji přehled použitých zkratk, seznamy obrázků, tabulek, použité literatury a datových zdrojů.

Hlavním cílem práce je porovnání metod konstrukce oficiálních úmrtnostních tabulek ve vybraných zemích světa. Porovnání je prováděno především na základě různých metod výpočtu intenzity úmrtnosti v prvním roce života a způsobů vyrovnání a extrapolace křivky úmrtnosti. Pro jednotlivé modely jsou také konstruovány upravené koeficienty determinace, které kvantifikují přesnost odhadovaných pravděpodobností úmrtí ve srovnání s hodnotami pozorovanými.

Ivan Godunov nejprve v Úvodu popisuje zdroje dat. V teoretické části práce se potom obecně věnuje charakteristikám úmrtnostních tabulek, zejména klasifikacím tabulek, tabulkovým funkcím, možnostem odhadu pravděpodobnosti úmrtí a přehledu metod vyrovnávání úmrtnostních tabulek. Ve vlastní části práce potom popisuje konstrukci úmrtnostních tabulek statistickými úřady 10 vybraných zemí. Poslední kapitola se následně zabývá analýzou a porovnáním vybraných metod konstrukce úmrtnostních tabulek. Závěr obsahuje shrnutí získaných poznatků.

Autor si vytvořil všechny předpoklady, aby jeho bakalářská práce byla v mnoha aspektech nadstandardní: byl schopen samostatně komunikovat se specialisty na konstrukci úmrtnostních tabulek v statistických úřadech dotčených zemích, získal materiály vyčerpávajícím způsobem popisující používané modely, byl schopen pomocí statisticko-matematického aparátu korektně aplikovat tyto modely na empirická data apod. Bohužel jeho neadekvátní přístup v dalších etapách řešení práce významně snížil její úroveň.

Hlavní nedostatky předloženého textu je možné shrnout do následujících bodů:

1. Vzhledem k tomu, že se jedná o práci, která se věnuje metodologickým rozdílům v konstrukci úmrtnostních tabulek a jejich jednotlivých ukazatelů napříč vybranými zeměmi, měla by být přesnému a jasnému popisu metod a modelů věnována velká pozornost. Popisy některých metod jsou však nesrozumitelné a autor se dopouští i chyb a nepřesností v používání v nich použitých symbolů.
2. Velká část textu (kapitola 2 a 3) v zásadě popisuje jednotlivé metody výpočtu tabulkových funkcí ve vybraných zemích, resp. modely vyrovnávání intenzity úmrtnosti dle věku. Bylo by vhodné do kapitol přidat shrnutí a srovnání konstrukce i způsobu publikace úmrtnostních tabulek, když autor tyto informace prostřednictvím dotazníku získal.
3. Klíčovou kapitolou v rámci práce je kapitola 4, kde autor názorně ilustruje, jak se liší hodnoty některých ukazatelů úmrtnostních tabulek (pravděpodobnost úmrtí v prvním roce života, vyrovnané pravděpodobnosti úmrtí ve středním a vyšším věku, odpovídající naděje dožití) podle toho, který způsob výpočtu nebo model je použit. Všechny výpočty jsou aplikovány na data za Českou republiku v roce 2010, což čtenář mimo nadpisů tabulek a grafů prakticky nepozná. V kapitole 4.2 jsou výsledky aplikace různých metod vyrovnávání křivek úmrtnosti prezentovány mimo jiné na věkové skupině 0–20 let, ačkoli autor dříve sám opakovaně uvádí, že se uvedené metody používají k vyrovnávání a extrapolaci pravděpodobností úmrtí ve vyšších věcích, a následně potom při konstrukci naděje dožití pro vybrané přesné věky vyrovnává křivku úmrtnosti dokonce ve všech věcích od narození až do věku 100 a více let.

4. Na základě srovnání výsledků jednotlivých metod vyrovnání pravděpodobností úmrtí na datech za Českou republiku za jeden rok, jehož výběr není nijak zdůvodněn, autor v závěru zobecňuje, který model je v praxi nejvhodnější.

Z formálního hlediska obsahuje práce nadprůměrné množství gramatických chyb a překlepů (absence diakritiky v mnoha slovech), autor velmi často nedodrží doporučené formátování (odsazení prvního řádku v odstavci, mezery mezi odstavci, části textu nejsou zarovnány do bloku, velké mezery mezi odstavci, desetinné tečky místo desetinných čárek), což ztěžuje orientaci v textu. Kromě toho obsahuje hodnocená práce i celou řadu formulačně nejasných vyjádření, které podstatně snižují její kvalitu.

Závěrem lze konstatovat, že bakalářská práce Ivana Godunova „Porovnání metod konstrukce oficiálních úmrtnostních tabulek ve vybraných zemích“ má vzhledem k popsaným nedostatkům značně zredukován svůj poznávací potenciál, nicméně se domnívám, že vyhovuje požadavkům kladeným na bakalářskou práci.

V Praze dne 1. 9. 2015

RNDr. Boris Burcin, Ph.D.

školitel